

សង្គមវិទ្យាសាស្ត្រ

ការវិភាគ

របស់ព្រះពេជ្រព្រះគុណបណ្ឌិត ហុក-សាវណ្ណ ក្រោមប្រធានបទ សិទ្ធិមនុស្សតាមនយព្រះពុទ្ធសាសនា

www.hoksavann.org

ថ្ងៃទី២១ មករា ២០១៣

ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធជាកំពូលនៃអ្នកគោរពសិទ្ធិមនុស្ស មិនតែប៉ុណ្ណោះព្រះអង្គបានណែនាំឲ្យមនុស្សគោរពសិទ្ធិនេះផង ។ លើសពីនេះទៅទៀត ព្រះអង្គណែនាំឲ្យគោរពជីវិតទូទៅមានជីវិតសត្វតិរច្ឆានជាដើម ដូចជាធម៌ បុណ្យ ក្នុងសិក្ខាបទនៃសីល៥ជាដើម ។ ព្រះអង្គពន្យល់ថា មនុស្សនិងសត្វមានជីវិតមួយដូចគ្នា ស្រឡាញ់ជីវិត គឺមានជីវិតសញ្ញាដូចគ្នាខុសតែគុណធម៌ប៉ុណ្ណោះ ។ ព្រះពុទ្ធប្រកាសប្រាប់ពិភពលោកឲ្យគោរពសិទ្ធិនេះ កន្លងទៅជាង២៥៥០ឆ្នាំហើយ ។ ចំណែកអង្គការសហប្រជាជាតិ ទើបបានប្រកាសឲ្យមនុស្សគោរពសិទ្ធិមនុស្ស នៅថ្ងៃទី១០ ខែធ្នូ ឆ្នាំ១៩៤៨នេះទេ ។ អង្គការសហប្រជាជាតិបានសំរេចចាត់ទុក បុណ្យពិសាទបូជា របស់ព្រះពុទ្ធសាសនាជាបុណ្យអន្តរជាតិដោយព្រះពុទ្ធសាសនាកើតមុនសាសនាដទៃ ហើយព្រះពុទ្ធបង្រៀនកុំឲ្យមនុស្សបៀតបៀនគ្នា គឺធម៌អហិង្សាដែល

ជាមូលដ្ឋាននៃសន្តិភាពពិភពលោក ។ តាមព្រះពុទ្ធសាសនា ការរំលោភសិទ្ធិមនុស្ស គឺជាការធ្វើឲ្យមនុស្សទទួលការយឺតយ៉ាវ ដែលបណ្តាលមកពីការប្រព្រឹត្តពុករលួយបុគ្គលម្នាក់ ឬសំណាក់អាជ្ញាធររដ្ឋាភិបាល។ លើសពីនេះទៅទៀត ព្រះពុទ្ធសាសនាមិនត្រឹមតែគិតពីមារយាទមិនល្អ មិនត្រឹមត្រូវ របស់បុគ្គលនិងសង្គមប៉ុណ្ណោះទេ ថែមទាំងគិតដល់ការប្រព្រឹត្តរវាងមនុស្សជាមួយសត្វតិរច្ឆាន និងរវាងមនុស្សជាមួយធម្មជាតិផងដែរ ។ សិទ្ធិ ប្រែថា ផលសំរេច គឺជាអំណាចដែលធម្មជាតិបានផ្តល់ឲ្យតាំងពីកំណើតមក ។ ពាក្យថា សិទ្ធិមនុស្ស មកពីសិទ្ធិនិងមនុស្ស ប្រែថា ផលសំរេចរបស់សត្វដែលមានវិចារណញ្ញាណ ។ បានដល់អំណាចដែលមានលទ្ធភាពអាចធ្វើឲ្យទៅជាមនុស្សពេញលក្ខណៈ ។ បានសេចក្តីថា សិទ្ធិមនុស្សគឺជា អំណាចរបស់មនុស្ស ដែលត្រូវតែទទួលស្គាល់នូវសេចក្តីថ្លៃថ្នូរ ដែលមានតាំងពីកំណើត និងសិទ្ធិទាំងឡាយ ដែលមិអាចដកហូតបានពីមនុស្សទាំងអស់ ។ សិទ្ធិដែលមិនអាចដកហូតបានគឺ ជីវិត ការនិយាយស្តីប្រាសចាកទារុណកម្ម មិនអាចលក់ដូរកម្មសិទ្ធិជាដើម ។ សិទ្ធិមនុស្សជាក្របខ័ណ្ឌច្បាប់ធម្មជាតិ និងជាគ្រឹះនៃសេរីភាព សមភាព យុត្តិធម៌សន្តិភាព ប្រជាធិបតេយ្យ និងអភិវឌ្ឍន៍ក្នុងសង្គមនិងពិភពលោក ។

របបប្រជាធិបតេយ្យបានចាប់កំណើតតាំងពីបុរាណកាលនៅប្រទេសក្រិក ។ ប្រជាពលរដ្ឋនៃទីក្រុងអាថែននៃប្រទេសក្រិក ផ្លាស់ប្តូរវេនគ្នាតែងច្បាប់ និងគ្រប់គ្រងកុមិស្រុករបស់ខ្លួន ។ លុះដល់ពេលក្រោយមក ប្រជាពលរដ្ឋកាន់តែមានចំនួនច្រើនឡើង ទើបគេចាត់តំណាងឲ្យធ្វើការជំនួសវិញ ហៅថាតំណាងប្រជាពលរដ្ឋ ដោយជ្រើសរើសអ្នកមានសមត្ថភាពម្នាក់ដឹកនាំសង្គមហៅថា ប្រធានាធិបតី ។ លុះសម័យក្រោយមក គេសិក្សាយកគោលគំនិតនេះខ្លះ មកច្នៃចេញទិដ្ឋប្រជាធិបតេយ្យឲ្យល្អប្រណីតឡើង តាមការយល់ឃើញនៃសង្គមប្រជាធិបតេយ្យសេរីខ្លួនឯង ។ អ្នកមានប្រជាធិបតេយ្យ គឺទទួលស្គាល់នូវកិត្តិយស នូវផលប្រយោជន៍ នូវសេរីភាពរបស់បុគ្គលម្នាក់ៗ ។ គឺសេរីភាពនេះហើយ ដែលមានលទ្ធភាពអាចសំរេចនូវទិសដៅរបស់ខ្លួនក្នុងសង្គម ។ សេរីភាពជាគន្លឹះនៃការជឿនលឿនគ្រប់វិស័យ មានវិស័យសេដ្ឋកិច្ច និងវប្បធម៌ជាដើមនេះ ដោយសារអ្នកប្រជាធិបតេយ្យទទួលស្គាល់នូវសិទ្ធិនៃបុគ្គលម្នាក់ៗ ដែលគេពុំអាចរំលោភបាន ។ ការអនុវត្តនៃលទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យសេរី គឺប្រជាពលរដ្ឋមានសិទ្ធិបោះឆ្នោតជ្រើសរើសតំណាងប្រជាពលរដ្ឋ និងអ្នកដឹកនាំប្រទេស មានអំណាចយរល្មោះឲ្យគេជ្រើសរើស មានអំណាចទិញនិយោបាយអ្នកដឹកនាំ មានអំណាចដកហូតអ្នកដឹកនាំដែលប្រព្រឹត្តផ្ទុយពីផលប្រយោជន៍ជាតិ ។ សង្គមប្រជាធិបតេយ្យសេរីបានចែកអំណាចទាំងបីឲ្យដាច់ចេញពីគ្នា មានលក្ខណៈឯករាជ្យរៀងខ្លួន គឺអំណាចនីតិបញ្ញត្តិ បានដល់សភាជាតិនិងព្រឹទ្ធសភា, អំណាចនីតិប្រតិបត្តិ បានដល់រដ្ឋាភិបាល និងអំណាចតុលាការដើម្បីការពារយុត្តិធម៌ ។ ឯករាជ្យរបស់តុលាការជាការសំខាន់ណាស់ របស់សង្គមប្រជាធិបតេយ្យសេរីព្រោះវាជាធាតុនៃយុត្តិធម៌ និងធ្វើឲ្យសង្គមមានស្ថេរភាព ។ បើសង្គមគ្មានយុត្តិធម៌ទេ ជាសង្គមគ្មានលំនឹងប្រកបដោយការចលាចល មានការរំលោភនិងបំពានច្បាប់ ។

របបកុម្មុយនិស្តពុំមានលទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យទេ ព្រោះរបបនេះប្រើអំណាចកាប់សម្លាប់ប្រជាពលរដ្ឋតាមអំពើចិត្ត គ្មានតុលាការជំនុំជម្រះឡើយ ។ ដកហូតសិទ្ធិសេរីភាពរបស់ប្រជាពលរដ្ឋ និងបង្ខំឲ្យធ្វើការដូចទាសករ ។ នេះហើយដែលហៅថា អំណាចផ្តាច់ការនៃវណ្ណៈអធន ។ យើងអាចរៀបរាប់ជាគោលនៃរបបកុម្មុយនិស្តគឺ ប្រជាពលរដ្ឋគ្មានសិទ្ធិជ្រើសរើសមេដឹកនាំរបស់ខ្លួន មានគណបក្សតែមួយ គឺគណបក្សកុម្មុយនិស្ត ។ អ្នកដឹកនាំស្ថិតនៅលើតែមនុស្សម្នាក់ ឬមនុស្សតែមួយក្រុមតូច ដែលហៅថា អង្គការមជ្ឈឹមបក្ស ។ សិទ្ធិនិងសេរីភាពរបស់ប្រជាពលរដ្ឋត្រូវចោលទាំងអស់ ។ ចំណែករបបផ្តាច់ការក៏ពុំមានលទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យដែរ ព្រោះរបបនេះការពារអំណាចរបស់ខ្លួន ដោយប្រើអាវុធនិងអំពើហិង្សា ដើម្បីកំរាមប្រជាពលរដ្ឋ និងគណបក្សដែលប្រឆាំងជំទាស់នឹងគណបក្សរបស់ខ្លួន ។ អំណាចតុលាការមានលំអៀង ទៅបំរើជនផ្តាច់ការ ។ សិទ្ធិធ្វើកូដកម្មបាត់បង់ត្រូវបិទ បើហ៊ានធ្វើគេនឹងបង្រ្កាបដោយចុងកាណុង ដោយដំបងឆក់ រហូតដល់បាញ់សម្លាប់ ។ ក្រៅពីនេះ អ្នកសារពត៌មានខ្លះដែលប្រឆាំងនឹងភាពខុសឆ្គងរបស់រដ្ឋាភិបាល បានត្រូវគេបូកបាញ់សម្លាប់ ឬឲ្យឡានដេញបុក ឬក៏ចោទឡើងតុលាការ ។

តាមការសង្កេត របបកុម្មុយនិស្តនិងរបបផ្តាច់ការបានដួលរលំម្តងមួយៗហើយក្នុងពិភពលោក នៅសេសសល់ខ្លះនិង ត្រូវប្រជាពលរដ្ឋផ្តួលរំលំជាបន្តបន្ទាប់នៅពេលខាងមុខនេះ ។ ចំណែករបបប្រជាធិបតេយ្យសេរីនឹងកាន់តែរីកចំរើនលូត លាស់ឡើងជាលំដាប់ ។ ចំពោះប្រទេសកម្ពុជានៅសល់ចំហាយរបបកុម្មុយនិស្តខ្លះ និងរបបផ្តាច់ការខ្លះ ។ ទៅអនាគត យុវជនយុវនារីខ្មែរជឿនលឿននឹងលុបបំបាត់នូវចំហាយ ដែលនៅសេសសល់នេះឲ្យអស់ពីកម្ពុជា ហើយកសាងរបបប្រ- ជាធិបតេយ្យពិតប្រាកដ តាមមតិព្រះពុទ្ធសាសនាដែលគោរពសិទ្ធិប្រជាពលរដ្ឋជាមូលដ្ឋាន ។^{១៣៧}

*

*

*